

OBSAH:

<i>Předmluva</i>	5
----------------------------	---

<i>I. Marxismus a idealismus</i>	9
--	---

Základní otázka každé filosofie: o poměru myšlení a bytí. Význam této otázky. Může být poznání nepochybné? Dva hlavní tábory ve filosofii — materialismus a idealismus. Třídní ráz filosofie. Idealismus a klerikalismus. Idealistické hledisko na přírodu a společnost. Reakční úloha idealismu. Pokroková úloha filosofického materialismu ve vývoji věd. Marxistický filosofický materialismus. Závěry.

<i>II. Všeobecná souvislost a vázanost jevů</i>	33
---	----

Metafysika a dialektika. Metafysikové popírají souvislost jevů. Dialektická metoda vyjadřuje všeobecnou souvislost a vzájemnou vázanost v přírodě i ve společnosti. Darwin o souvislosti a vzájemném působení v organické přírodě. Marx a Engels odhalili a vědecky podložili všeobecnou souvislost v lidské společnosti. Příroda jako jednotný souvislý celek. Souvislost, dávající jednotný zákonitý světový proces pohybu. Popírání souvislosti a vzájemného působení jako pramen mystiky, čertoviny, idealismu. Dialektická metoda o vzájemném působení a rozhodujících příčinách jevů. Přehled celého souhrnu nejdůležitějších spojitostí a vztahů předmětů — podmínka správného poznání a jednání. Důsledky.

<i>III. Pohyb a změna, obnovení a vývoj jevů</i>	54
--	----

Metafysická theorie trvání a neměnnosti světa. Mechanická theorie pohybu. Dialektická theorie vývoje. Hmota a pohyb. Dialektický výklad pohybu jako změny vůbec. Pohyb a klid. Poměrný ráz klidu, rovnováhy a absolutní ráz pohybu. Revoluční podstata dialektické theorie vývoje. Nepřekonatelná síla toho, co vzniká a vyvíjí se. Závěry.

IV. Vývoj jako přechod změn kvantitativních ve změny kvalitativní 70

Metafysika vykládá vývoj jako proces čistě kvantitativní. Dialektické pojetí otázky. Kvantitativní a kvalitativní stránky předmětů. Význam kvantitativních změn při vývoji. Zvrat kvantitativních změn předmětů ve změny kvalitativní. Zvrat kvalitativních změn ve změny kvantitativní. Evoluce a revoluce. Skoky, ráz vývoje ve skocích. Vývoj na vzestupné linii, od jednoduchého k složitému, od nižšího k vyššímu. Mechanisté popírají kvalitativní ráz vývoje. Důsledky, vyplývající z popírání kvalitativních změn předmětů. Revoluční význam vykládaného zákona ve vývoji věd a boje dělnické třídy. Závěry.

V. Vývoj jako boj protikladů 96

Nejdůležitější rys dialektické metody. Metafysika popírá vnitřní rozpory věcí. Příklady, které vyvracejí metafysiku. Jednota a boj protikladů. Boj protikladů jako pramen vývoje. Dialektická theorie samopohybu. Vývoj je projev vnitřních rozporů. Nikoliv smíření, nýbrž revoluční přemožení rozporů je zákonem vývoje. Poměrný ráz jednoty a absolutní ráz boje protikladů. Zastírání rozporů v theorii a praxi mezinárodního oportunismu. Metafysická theorie rovnováhy a její protirevoluční ráz. Rozpory antagonistické a neantagonistické. Závěry.

VI. Dialektická cesta poznávání a pravdy 127

Co je poznání? Lenin o dialektické cestě poznání. Tři stupně poznání. Úloha živého názoru v poznání skutečnosti. Abstraktní myšlení. Tvoření zákonů, kategorií, pojmů jako forma odrazu skutečnosti ve vědomí. Dialektický ráz kategorií a pojmů. Všestranná spojitost skutečnosti, všech jejích stránek musí být vyjádřena ve spojitosti kategorií a pojmů. Napodobení živé mnohotvárnosti předmětů na třetím stupni poznání. Praxe kriteriem objektivnosti poznání. Závěry.

Ukazatel jmen 166